

Asia: VN/14302/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta uudeksi ilmastolaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esityksestä

Ilmastolain päivitys on välttämätön parannus nykyiseen ja kannatettava, mutta päämäärien saavuttamiseksi lain tavoitteita ja kattavuutta tulisi kuitenkin kiristää ja lain tulisi olla velvoittava sekä sitova. Ilmaukset kuten "mahdollisuuksien mukaan" ovat liian väljiä, eivätkä takaa riittäviä toimenpiteitä. On hyvä, että laissa on pyritty huomioimaan myös kestävä kehitystä ja ilmastotoimien oikeudenmukaisuutta.

Hiilineutraaliustavoite ja päästövähennystavoitteet (2 §)

Säädetyt tavoitteet tulee säilyttää kirjattuna lakiin. IPCC:n elokuussa 2021 julkaisema raportti päivittää tavoitteita, joista osa pohjautuu esim. vanhempiin IPCC:n raportteihin. Tavoitteiden pitäisi perustua tuoreimpiin raportteihin ja päivitykset pitäisi tehdä nyt. Lakiin voisi kirjata tavoitteiden tarkastamisen tietyin aikaväleihin.

Päästöjen lisäksi kiristyviä tavoitteita tulisi asettaa nielujen kehitykselle ja hiilinegatiivisuuden syvenemiselle.

Ilmastotoimien sosiaalinen oikeudenmukaisuus olisi parempi termi pelkän oikeudenmukaisuuden sijaan. Oikeudenmukaisuuden ja oikeuksien toteutumista varten tulisi kansalaisten osallisuus turvata suunnittelussa ja eriarvoisuutta seurata.

Laissa tulisi säätää sanktioista tai sanktiojärjestelmästä, jos tavoitteisiin ei päästäkään.

Valtion viranomaisen ja kunnallisen viranomaisen edistämiselvoite (5 §)

On tärkeää että edistämiselvoitteet laajennetaan kunnallisiin viranomaisiin. Laissa pitäisi selkeämmin ilmaista mitä kuntien on tehtävä. Lain soveltamisala on väljä, sillä sen ulkopuolelle jää merkittävä määrä tahoja eikä se velvoita yksityistä sektoria, eli se ei yksinään riitä saavuttamaan

kaikkia asetettuja tavoitteita. Laki ei myöskään huomioi tulevia hyvinvointialueita, vaikka sosiaali- ja terveyshuollolla sekä pelastustoimilla on myös iso rooli ilmastokriisin torjunnassa ja siihen reagoimisessa.

Suunnittelujärjestelmä, erityisesti uusi maankäyttösektorin suunnitelma (7–13 §)

Ehdotus on hyvä parannus nykyiseen. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma on tärkeä. Hiilinieluihin tulee panostaa ja asettaa kiristyviä tavoitteita. Suunnitelmissa tulee huomioida luonnon monimuotoisuus ja vesistöt. Ilmaston kannalta positiivisiin toimiin pitäisi luoda kannusteita.

Ilmastopolitiikan seuranta ja ilmastovuosikertomus (15–18 §)

Riittävä ja ymmärrettävä tiedonsaanti ilmastosuunnitelmien tavoitteista ja niiden edistymisestä on turvattava oikeudenmukaisuuden edistämiseksi. Ihmisoikeudet tulee ottaa huomioon ja vaikutuksia arvioida.

Saamelaiskulttuurin edistäminen, saamelainen ilmastoneuvosto (mm. 14 §, 21 §)

Saamelaiskulttuurin edistämisen mukaan ottaminen ilmastolakiin on kannatettavaa ja alkuperäiskansojen oikeuksien ja osallistamisen turvaaminen tärkeää.

Suomen ilmastopaneeli (20 §)

Esitys on kannatettava. Ilmastopaneelin tulisi huomioida myös ihmisoikeudet ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus.

Muutoksenhaku (22 §)

On hyvä että muutoksenhakuoikeus kirjataan lakiin. Luonnon-, terveyden- tai ympäristönsuojelua edistävien yhdistysten tai säätiöiden lisäksi tulisi huomioida ihmisoikeuksia edistävät yhdistykset ja säätiöt.

Esityksen vaikutukset

Esitys on ehdotettujen korjausten jälkeen reilu parannus aiempaan ja lisää konkretiaa, joilla Suomi voi vahvistaa ilmastopolitiikkaa, toimia esimerkillisesti ja torjua ilmastokriisiä.

Muita huomioita

-

Koskela Hilla
Helsingin Vasemmistonuoret ry